

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2006. augusztus 10.)

egy vállalati összefonódásnak a közös piaccal és az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek nyilvánításáról

(COMP/M.4094 ügyszám – Ineos/BP Dormagen)

(az értesítés a C(2006) 3592. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű változat hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2007/161/EK)

2006. augusztus 10-én a Bizottság határozatot fogadott el a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendeletről ⁽¹⁾ és különösen annak 8. cikke (1) bekezdéséről. A határozat teljes szövegének nem bizalmas jellegű változata megtalálható az ügy hiteles nyelvén és a Bizottság munkanyelvein, a Versenypolitikai Főigazgatóság weblapján, amelynek címe a következő: http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

- (1) 2006. január 24-én a Bizottság egy bejelentést kapott, amelyben az INEOS Group Limited („Ineos”) vállalkozás bejelentette azt a szándékát, hogy megszerzi az ellenőrzést, eszközök megvásárlása révén, a British Petroleum Group („BP”) által ellenőrzött BP etilén-oxid/etilén-glikol üzletág („BP Dormagen üzletág”) felett. december 9-én átengedte (COMP/M.4005 ügyszám – Ineos/Innovene, a „fő ügylet”).
- (2) Az Ineos egy tőkegyesítő társaság az Egyesült Királyságban, amelynek világszerte vannak különféle, kizárólagos tulajdonában lévő leányvállalatai a köztes termékek és speciális vegyszerek gyártása, forgalmazása, értékesítése és reklámozása területén. 2006. december 16-án az Ineos megszerezte az Innovene-t, amely korábban a BP olefinekkel, származékokkal és finomítással foglalkozó vállalkozása volt (a BP Dormagen üzletág kivételével, amelynek megszerzése a jelen határozat tárgya). Az Innovene egy sor petrokémiai terméket – ezen belül olefineket és származékaikat – és egy sor finomítói terméket gyárt ⁽²⁾. Ezt a műveletet a Bizottság 2005. december 9-én átengedte (COMP/M.4005 ügyszám – Ineos/Innovene, a „fő ügylet”).
- (3) A BP Dormagen üzletág, amely egyetlen, Köln/Dormagen (Németország) területén található üzemből áll, jelenleg a BP ellenőrzése alatt áll, és etilén-oxid („EO”) és etilén-glikolok („EG vagy glikolok”) gyártásával foglalkozik.
- (4) A Vállalat-összefonódási Tanácsadó Bizottság 2006. július 28-i, 143. ülésén a Bizottságtól kapott, az átengedés megadásáról szóló határozattervezetre kedvező véleményt adott ⁽³⁾.
- (5) A meghallgatási tisztviselő 2006. július 26-án kelt jelentésében azt az álláspontot foglalta el, hogy a felek meghallgatás iránti jogát tiszteletben tartották ⁽³⁾.

⁽¹⁾ HL L 24., 2004.1.29., 1. o.

⁽²⁾ Az Innovene az EGT-ben három telephelyet működtetett: Grangemouth (Egyesült Királyság), Lavéra (Franciaország) és Dormagen (Németország). Grangemouth és Lavéra a fő ügylet eredményeként az Ineoshoz került.

⁽³⁾ HL C 54., 2007.3.9.

I. AZ ÉRINTETT PIACOK

Háttér

- (6) Amikor a Bizottság a fő ügyletet megvizsgálta, felmérte az etilén-oxid („EO”) és számos származéka („EOD-k”), különösen az alkohol-etoxilátok, a glikoléterek („GE-k”) és az etanolaminok („EOA-k”) piacát. A Bizottság megállapította, hogy a fő ügylet a horizontálisan és vertikálisan kapcsolódó piacokon nem vet fel komoly kételyeket a közös piaccal való összeegyeztethetőség szempontjából.
- (7) A BP Dormagen üzem csak EO és EG termékeket gyárt és értékesít. Az Ineos a vegyszerek széles skáláját gyártja, ezen belül EO-t és EO-származékokat (ideértve az EG-eket). Következésképpen a BP Dormagen üzemnek az Ineos által felajánlott megszerzéséből eredően horizontális átfedések csak az EO-val és az EG-kel kapcsolatban keletkeznek. Emellett vertikális kapcsolatok az EO-t megelőzően léteznek (az etilén tekintetében) és az EO-t követően (az EO származékai tekintetében).

Érintett termékpiacon

- (8) Az EO szintelen gáz, amelyet az etilén részleges oxidálásával állítanak elő. Az EO etiléntartalma 82 %, és veszélyes termék, mivel erősen tűz- és robbanásveszélyes. Ezenkívül mérgező és rákkeltő. Az EO tisztítatlan állapotban EG-k előállítására használható fel, vagy tovább tisztítható.
- (9) Az EG-k köztes vegyi anyagok, amelyeket főként az EO nem katalitikus hidratálásával állítanak elő. Az EG-k az EGT teljes EO-fogyasztásának 37,5 %-át teszik ki, és csak integrált EO-gyártók állítják elő.
- (10) Az EO feldolgozásának alternatív módja további tisztítása: a tisztított EO ekkor különféle más vegyipari köztes termékek előállítására használható fel. A tisztított EO legnagyobb részét az integrált EO-előállítók saját maguk használják fel ezt követően, EO-származékok előállítására, a maradékot kívülállóknak értékesítik, amelyek az EO-előállítókkal az EO különféle származékainak piacain versenyben állnak.

Etilén-oxid

- (11) A Bizottság az etilén-oxidot korábbi ügyekben már megvizsgálta⁽⁴⁾. Akkor az EO számára egy külön piacot határozott meg, annak alacsony behelyettesíthetősége miatt, különösen ha közvetlen nyersanyagként használják

kémiai reakciók során. Az ebben az ügyben végzett vizsgálat megerősítette a termékpiacon ezt a meghatározását.

- (12) Mivel kívülállóknak csak tisztított EO-t adnak el, a verseny felmérése ebben az esetben a tisztított EO piacára koncentrált. Az eljárások egy késői szakaszában az Ineos azt állította, hogy a tisztított EO-t tovább lehetne bontani magas fokozatú EO-ra („HG-EO”) illetve alacsony fokozatú EO-ra („LG-EO”), a tisztálanságok (főként az aldehidtartalom) szintjétől függően. A piac vizsgálata azonban megerősítette, hogy az érintett termékpiacon a tisztított EO tisztasági szintek szerinti további felosztására nincs szükség, mivel kívülállóknak csak H-G EO-t adtak el.
- (13) A Bizottság megvizsgálta azt is, hogy különbséget kell-e tenni a hosszú távú szállítási szerződések között aszerint, hogy az EO-t olyan ügyfeleknek szállítják, amelyeknek üzemai az EO szállítójának telephelyén vagy ahhoz közel vannak, és amelyekhez csővezetékkel kapcsolódik („telephelyi”) vagy más ügyfeleknek szállítják („telephelyen kívül”), amelyek kiszolgálása más módon, például teherautóval vagy vasúton történik. A Bizottság azt találta, hogy voltak bizonyos különbségek az árszintekben, a szerződések időtartamában és a vásárolt mennyiségekben e két szállítási módszer között. A Bizottságnak azonban erről a kérdésről nem kellett döntenie, mivel az ügylet a hatékony versenyt jelentősen nem akadályozná, függetlenül attól, hogy a telephelyi és telephelyen kívüli szállításokat egyetlen, vagy két külön piacnak tekintik-e.

Etilén-glikolok

- (14) Az Ineos azt állította, hogy az EG-k külön termékpiacon alkotnak, ami összhangban van a Bizottság előző határozatával⁽⁵⁾. Egy ezt követő határozatában⁽⁶⁾ azonban a Bizottság azt állapította meg, hogy a keresleti oldal megfontolásai szükségessé tehetik az EG különböző típusainak megkülönböztetését. Ezek a következők: a monoetilén-glikol („MEG”), a dietilén-glikol („DEG”) és a trietilén-glikol („TEG”). A MEG teszi ki a termelés nagy többségét (mintegy 90 %-át), a fennmaradó termelés pedig a DEG (mintegy 9 %) és a TEG (mintegy 1 %) között oszlik meg.
- (15) Ebben az esetben a piaci szereplők többsége jelezte, hogy az EG-eket tovább fel kellene osztani három piacra, a MEG-re, a DEG-re és a TEG-re, mivel ezeket nagyon különböző alkalmazásokban használják fel, és egymással semmilyen mértékben nem helyettesíthetők. A kínálati oldal szempontjából azonban a MEG, a DEG és a TEG

⁽⁴⁾ COMP/M.2345 ügyszám – Deutsche BP/Erdölchemie, 2001. április 26. és COMP/M.4005 ügyszám – Ineos/Innovene, 2005. december 9.

⁽⁵⁾ COMP/M.2345 ügyszám – Deutsche BP/Erdölchemie, 2001. április 26.

⁽⁶⁾ COMP/M.3467 ügyszám – Dow Chemicals/PIC/White Sands JV, 2004. június 28.

gyártása végig együtt történik, és mindig nagyon hasonló arányokban állítják ezeket elő. A piac pontos meghatározása eldöntetlen maradt, mivel az ügylet az EG-k tekintetében a hatékony versenyt az alternatív termékpiacon meghatározások egyike szerint sem akadályozná jelentősen.

Érintett földrajzi piacok

Etilén-oxid

- (16) Előző határozataiban ⁽⁷⁾ a Bizottság az EO piacának földrajzi kiterjedését Nyugat-Európára valószínűsítette (amelyet EGT plusz Svájként határozott meg), mindazonáltal a piac pontos meghatározása eldöntetlen maradt. Ebben az esetben az érintett termelő üzemek Antwerpenben (Belgiumban), Laverában (Franciaországban) és Dormagenben (Németországban) találhatóak. Az Ineos azt állította, hogy a piac az egész EGT-re kiterjed, mivel az EO-t ezekből az üzemekből nagy távolságokra szállítják (az Ineos adatai szerint egyes esetekben 1 000 km-nél is távolabbra, bár a szállítások többsége 600 km-en belülre irányul). Az ügyfelek nagy többsége és a versenytársak legalább fele úgy véli azonban, hogy földrajzi értelemben a piac regionális. A szállítási távolságok a jelek szerint 0 km és 800 km között vannak, a nagy többség pedig, a szállítási költségek és a termék veszélyessége miatt, 0 és 600 km között van.
- (17) A szállítási távolsággal kapcsolatos korlátok miatt a Bizottság az EO lehetséges regionális piacait a következőképpen határozta meg: i. Egyesült Királyság és Írország; ii. északi országok (Norvégia, Svédország és Finnország); iii. kontinentális Északnyugat-Európa vagy „KÉNYE” (Hollandia, Dánia, Belgium, Luxemburg, Németország, Ausztria, Közép- és Észak-Franciaország); iv. a Földközi-tenger medencéje (Olaszország, Portugália, Dél-Franciaország és Spanyolország); valamint v. Közép- és Kelet-Európa. Emellett a Bizottság kiderítette, hogy a regionális árkülönbségek és a korlátozott kereskedelmi áramlások révén ez a földrajzi piacfelosztás megerősödőben van. Az EO pontos földrajzi piacának meghatározására azonban nem is volt szükség, mivel a Bizottság kiderítette, hogy az ügylet a hatékony versenyt jelentősen nem akadályozná egyik lehetséges földrajzi piacon sem (az EGT-méretű földrajzi piacon vagy a KÉNYE-piacon, amely az egyetlen olyan regionális piac, amelyen mindkét fél tevékenykedik).

Etilén-glikolok

- (18) Az Ineos azt állította – az előző határozatok érvelésével összhangban ⁽⁸⁾ – hogy az érintett földrajzi piac az EG-k

számára legalábbis Nyugat-Európát, de akár a világot jelenti. Ez azért van így, mert az EG-k nem veszélyes termékek, és következőképpen könnyen szállíthatók. Az árak világszinten összehasonlíthatók, az EGT-be irányuló behozatal pedig – főként a Közel-Keletről és Oroszországból – az EGT teljes fogyasztásának körülbelül 13 %-át képviseli.

- (19) A piac vizsgálatára reagálók túlnyomó többsége megerősítette, hogy a földrajzi piac legalábbis az EGT-re kiterjed. A határozat szempontjából azonban a piac pontos meghatározása eldöntetlen maradt, mivel az ügylet a közös piacon vagy annak egy részén a hatékony versenyt az alternatív földrajzi piacok meghatározásainak egyike szerint sem akadályozná jelentősen.

II. ÉRTÉKELÉS

Etilén-oxid

- (20) Az EO EGT-n belüli piacának átfogó mérete, beleértve a saját felhasználásra kerülő termelést, mintegy 3 000 kt/év (kilotonna évente). A kereskedelmi piac a teljes termelés mintegy 18 %-a, vagyis kb. 560 kt/év, amiből értékben mintegy 33 %-ot tesznek ki a telephelyi ügyfelek és 67 %-ot a telephelyen kívüli ügyfelek.
- (21) A piac szerkezete szempontjából az ügylet a három legnagyobb EO-szállító közül kettőnek az összefonódása, ami az EO érintett termék- vagy földrajzi piacainak bármely ésszerű meghatározása szerint 45 % feletti egyesített piaci részarányt hoz létre. Az egyesített vállalkozás legközvetlenebb versenytársa, a Shell az átfogó kereskedelmi piac mintegy 15–25 %-át képviseli, mind a telephelyi, mind a telephelyen kívüli szállításokban. Az összes fennmaradó versenytárs 10 % alatti (de sokuk 5 % alatti) piaci részaránnyal rendelkeznek, mind az összesített, mind a telephelyen kívüli eladásokban.

- (22) Figyelembe véve azonban, hogy a kereskedelmi piac a teljes termelésnek csak egy meglehetősen kis részét teszi ki, az átfogó termelés viszonylag kis változásai a kereskedelmi piacra jelentős hatást gyakorolhatnak. Ennek eredményeként a Bizottság értékelésében az integrált termelők belső EO-felhasználására és annak a kívüllők számára történő értékesítésre gyakorolt hatására koncentrált. A Bizottság megvizsgálta az EO szállításával kapcsolatos feltételeket és különösen azokat a tényezőket, amelyek az egyesített vállalkozás magatartását az EO kereskedelmi piacon megszabhatják.

⁽⁷⁾ COMP/M.2345 ügyszám – Deutsche BP/Erdölchemie, 2001. április 26. és COMP/M.4005 ügyszám – Ineos/Innovene, 2005. december 9.

⁽⁸⁾ COMP/M.2345 ügyszám – Deutsche BP/Erdölchemie, 2001. április 26. és COMP/M.3467 ügyszám – Dow Chemicals/PIC/White Sands JV, 2004. június 28.

- (23) Ehhez a Bizottság meghatározta azokat a fő vonatkozókat, amelyekről az EO rendelkezésre állása függ a kereskedelmi piacon: – az EO-előállítási kapacitás, – a tisztítókapacitás, – az EO ezt követő felhasználásai, különösen az EG-k és más felhasználások közötti megosztás, – a többlet-EO belső felhasználásának és/vagy a kereskedelmi piacon történő értékesítésének ösztönzői.
- (24) Először is a Bizottság felmérte, hogy jelenleg a felek versenytársai elegendő pótlólagos kapacitással rendelkeznek-e az EO-ból ahhoz, hogy a kereskedelmi piacot ellássák. E tekintetben a tisztítási kapacitás a döntő, mivel a kereskedelmi piacon az értékesítés csak tisztított EO-t jelent. A vizsgálat megmutatta, hogy bár a felek üzemei a pótlólagos tisztítási kapacitás fontos részét képviselik, a versenytársaik pótlólagos kapacitásai a felek versenyellenes magatartását korlátozhatnák, mivel a viszonylag kicsi kereskedelmi piachoz képest jelentős volumeneket képviselnek.
- (25) Ebben az ügyben a Bizottság értékelésének fontos része volt az is, hogy a tisztított EO és az EG-k termelése közötti kapcsolatra összpontosítottak. Az EG-k előállításának csökkentése az integrált termelőket (azokat a termelőket, amelyek mind EO-t, mind EG-keket gyártanak) képessé teheti arra, hogy megnöveljék a tisztított EO-termelésüket. Ez a kapcsolat azon a tényen alapul, hogy mindkét termék ugyanazt a nyersanyagot használja fel (a tisztítatlan EO-t), következésképpen pedig az EG-k előállításában történt csökkenés olyan tisztítatlan EO-t szabadít fel, amely felhasználható lett volna a tisztított EO többletmennyiségeinek előállítására – a tisztítási kapacitások korlátaitól függően.
- (26) Az Ineos azt állította, hogy a MEG-et ingatermékként használják, ami lehetővé teszi, hogy az EO előállítói a piaci feltételek függvényében váltsanak oda-vissza az EO szállítása, illetve más EO-származékok között. Ennek bizonyítására az Ineos két ökonometriai tanulmányt mutatott be, annak kimutatására, hogy a múltban a felek versenytársai, az Ineos és a BP Dormagen üzemének kiesésére reagálva, növelni tudták a tisztított EO termelését, a glikolok előállításának kárára. Megállapítást nyert, hogy az EO értékesítésének az érintett üzemek részéről történt csökkentéseit (bizonyos mértékig) ellensúlyozták a versenytársak megnövelt EO-eladásai.
- (27) A Bizottság megállapította, hogy ezek a tanulmányok, bizonyos korlátaik ellenére, jelezték, hogy ezek a versenytársak képesek fellépni az egyesített vállalkozás versenyellenes magatartásával szemben.
- (28) A Bizottság ezután becslést készített arról, hogy mekkora lehet a glikolok és a tisztított EO közötti lehetséges kilengés, a kapacitási korlátok figyelembevételével. A Bizottság megállapította, hogy a glikolok termelésében bekövetkező legnagyobb előrejelezhető csökkenés esetén a glikolokról a tisztított EO irányába történő lehetséges kilengés az összefonódott vállalkozás egyoldalú áremelése esetén az EO kereskedelmi piacára akkora mennyiségeket hozna, amelyek a piac jelenlegi összesített méretéhez képest jelentősek.
- (29) A Bizottság figyelembe vette a Közel-Keleten és Ázsiában most belépő új glikolkapacitások által az európai piaci helyzetre gyakorolt hatást is. Azt állapította meg, hogy ezek az új EO-termelési kapacitások valószínűleg megnövelnék az EG-knek az EGT-be irányuló kivitelét, és hogy ennek eredményeként az EG-termelés csökkenésére lehet számítani az EGT-ben. Ez aztán megnövelné az EO rendelkezésre állását az EGT-ben, harmadik feleknek történő értékesítés számára, és más EO-származékok házon belüli előállítására.
- (30) Ennek megfelelően a Bizottság helyénvalónak tartotta, hogy a művelet hatását előretekintő módon értékelje, vagyis az előrejelzés és a jövőben indokoltan várható fejlemények kapcsán.
- (31) A Bizottság vizsgálata azt mutatta, hogy az EO teljes pótlólagos kapacitása az elkövetkező években az EGT-ben várhatóan nőni fog, a kihasználtsága pedig alacsonyabb lesz. Bár a pótlólagos tisztítási kapacitás a közeljövőben várhatóan csökkenni fog, mivel a kereskedelmi piac viszonylag kicsi, és lényeges növekedése a közeljövőben nem várható, a fennmaradó tisztítási kapacitás mégiscsak korlátként viselkedhet az egyesített vállalkozás által végrehajtott egyoldalú áremelések számára.
- (32) Kiegészítésképpen, a glikoloknak az EO európai kereskedelmi piacára a Közel-Keletről történő behozatalában várt emelkedés hatásának felmérése érdekében, figyelembevételre került, hogy az EO termelőinél milyen jövőbeli ösztönzők vannak a kereskedelmi piac ellátására. Az EO glikolokkal kapcsolatos fogyasztásában előrejelzett esés ellensúlyozásához és az EO-előállításnál a kihasználtságnak a lehető legmagasabb szinten való megtartásához az EO-termelőknek új elhelyezési lehetőségeket kellene találniuk EO-szállításaikhoz. Mivel az összes egyéb EO-származékhoz (a glikolokon kívül) és a kereskedelmi piacon tisztított EO-ra van szükség, az európai EO-előállítók számára meglebbe az ösztönzés arra, hogy jelenlegi tisztítási kapacitásaikat növeljék.

- (33) A Bizottság megállapította, hogy az EO-termelés tisztítási szakaszainak bővítése kevésbé költséges, és gyakran nem kell hozzá társulniuk más beruházásoknak az üzemben belül. Feltételezve, hogy a versenytársak jelenlegi tisztítási kapacitásaikat meg tudják növelni, hogy felszívhassák a glikolok előállításában várható csökkenést, ezeknek a növekményeknek a mértéke függ attól, hogy az EO előállítói belsőleg mennyi EO-t használnak fel az EOD-okhoz, mennyire képesek EOD-kapacitásaikat növelni, és milyen ösztönzőik vannak arra, hogy az EO-t belsőleg használják fel, vagy a kereskedelmi piacon értékesítsék.
- (34) A Bizottság vizsgálata feltárta, hogy a közeljövőben az integrált termelők EOD-kapacitásai részlegesen korlátokba ütköznek, az EOD-ok iránti megnövekedett kereslet miatt. Az EOD termelési kapacitásának megnövelése költségesebb és időigényesebb, mint az EO tisztítási kapacitásaié. Következésképpen a glikolok EGT-beli termelés-csökkenésnek eredményeképpen felszabaduló tisztított EO-t az EOD-ok megnövelt termelése az integrált termelőknél nem szívja fel teljes mértékben. Következésképpen a kereskedelmi piac rendelkezésére fog állni.
- (35) Ezért elvethető, hogy az EO kereskedelmi piacán a hatékony verseny jelentős akadálya lenne. Az EO-ügyfeleknek lesznek más szállítási lehetőségeik, amelyek az egyesített vállalkozás magatartásának korlátozására elegendőek lesznek.

Glikolok

- (36) A világ EG-termelését és -fogyasztását mintegy 17 000 kt/évre becsülik, amiből az EGT termelése körülbelül 1 700 kt/év, mintegy 1 950 kt/év kereslethez. Az elmúlt években a világkereslet viszonylag stabil volt, különösen

a poliészter textíliákhoz felhasznált MEG iránti kereslet miatt Kínában és a Távol-Keleten. Ez aztán számottevő új EG-kapacitásba történő beruházásokra ösztönzött Ázsiában és a Közel-Keleten, amelyek a következő néhány évben kezdenek termelni.

- (37) A Bizottság vizsgálata jelezte, hogy az egyesített vállalkozás piaci részaránya a globális kereskedelmi piacon egyetlen lehetséges termékpiac-meghatározás szerint sem haladta meg az 5 %-ot. Az EGT-méretű kereskedelmi piacon az egyesített vállalkozás részaránya egyik érintett termékpiac tekintetében sem haladta meg a 20 %-ot. Az egyesített vállalkozás különféle erős versenytársak, mint például a BASF, a MEGlobal, a Sabic, a Shell, a Clariant, valamint a behozatal versenyeivel is szembesül.
- (38) Az egyesített vállalkozás korlátozott piaci részarányára, a hasonló vagy nagyobb piaci részaránnyal rendelkező jelentős versenytársak jelenlétére, és a glikolok európai gyártásának előrejelzett (a megnövekedett behozatalból eredő) visszaesésére való tekintettel a Bizottság megállapította, hogy a javasolt ügylet az EG piacán versenypolitikai aggályokat nem vet fel.

III. KÖVETKEZTETÉS

- (39) A fent ismertetett okokból a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a javasolt összefonódás a hatékony versenyt – főleg domináns pozíció létrejöttének vagy erősödésének eredményeként – a közös piacon vagy annak egy számottevő részén jelentősen nem akadályozza. Az összefonódást ezért a vállalatfúziós rendelet 8. cikkének (1) bekezdése és az EGT-megállapodás 57. cikke értelmében a közös piaccal összeegyeztethetőnek kell nyilvánítani.